A°. 1836. № 138.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 15 November.

FRANKFORT, den 12den November.

Brieven uit Napels melden het volgende:

"26 *October*. Sedert den 3den is de cholera hier uitgebroken. Een douaan stierf onder alle kenteekenen van deze ziekte. Allen, wier omstandigheden zulks gedoogden, vloden verschrikt uit Napels, zoo dat een goed gedeelte der bevolking ontbreekt, en aan vreemdelingen is niet te denken. In den geheelen halven cirkel van de Golf van Castell a Mare tot Napels, die het voorwerp der bewondering van alle reizigers is, zijn gevallen voorgekomen. Sedert den 20sten is de ziekte kwaadaardiger geworden, en heeft tusschen 60 en 80 personen dagelijks weggeraapt, doch tot dus verre echter slechts uit den onbemiddelden stand. Doch gisteren werd bij het ministerie van binnenlandsche zaken slechts een geval opgegeven, en de Napolitanen meenen nu reeds gered te zijn. Mogten zij zich niet bedriegen! In de vorige week waren eenige onlusten ontstaan, waarbij verscheidene personen het leven verloren. Zij waren veroorzaakt door ellendelingen, die over vergiftigingen schreeuwden en de wanorde tot dieverijen wilden te baat nemen. Men zegt, dat er werkelijk eenige vergiftigingen plaats gehad hebben, die waarschijnlijk het werk der belhamels van deze opschudding waren. De jonge Koning begaf zich zelf onder het volk en wist door zijn koelbloedig gedrag ditmaal den geest van het oproer te bezweren en de orde te herstellen. Vroeger is reeds van de aan den dag gelegde ontevredenheid des Konings over de krijgsmagt gesproken. Dit kan slechts de verknochtheid der soldaten verminderen, en onder de officieren der Zwitsers, (de krachtigste steun van den Napelschen troon) heerscht mede eenig misnoegen. Zij verwijten den Koning eene kwalijk geplaatste zuinigheid, omdat eenige hoogere posten reeds lang onvervuld zijn en onderscheidene bevorderingen steeds achterblijven. Dit veroorzaakt eene laauwheid in de dienst, die in hagchelijke omstandigheden zeer nadeelig kan zijn. Het volk is goedaardig, maar zedeloos en voor eenen spotprijs te verkoopen.

27 *October*. De gezondheidstaat te Napels is in de laatste dagen niet verergerd. De sterfte in de wijk Basso Porto is aanmerkelijk verminderd; maar dezendagen verspreidt zich de cholera nu door de gansche stad, ofschoon nog slechts in eenen geringen graad; ook worden er reeds verscheidene gevallen van Portici, Castellamare en zelfs van het eiland Ischia gemeld. Daar hier geene gezondheidsbulletins uitgegeven worden, zoo valt het in eene zoo groote stad moeijelijk, het getal der zieken en gestorvenen naauwkeurig op te geven. Het getal dooden zal echter sedert 14 dagen wel tusschen de 4 à 500 bedragen. Onder anderen is ook de zoon van den minister van financien een slagtoffer der ziekte geworden. Wegens de vermeende vergiftigingen hebben er nog dagelijks zeer treurige voorvallen plaats; heeft het volk op iemand verdenking, zoo behandelt het den zoodanigen op de onbarmhartigste wijze. Zoo zag men gisteren eenen hoop van meer dan 3000 menschen een huis omsingelen, waarin een verdachte de vlugt genomen had. Het levert een treurig gezigt op, als men door de straten gaat, en bij elken stap een transport huisraad ontmoet, hetwelk deels buiten de stad, deels naar een ander gedeelte van dezelve gebragt wordt; want wie de middelen heeft, verlaat zijne hem ongezond toeschijnende woning, en begeeft zich naar het platte land of naar den oostelijken kant der stad; vele anderen; vele familien buitenslands. Te Portici, waar de Koninklijke familie woont, wemelt het van menschen, die van Napels derwaarts gevlugt zijn. De straten der stad, de koffijhuizen enz., waar het anders 's nachts zoo levendig is, ziet men thans reeds na 10 uur geheel ledig en verlaten. Over het geheel is men reeds weder eenigzins geruster, en het is te hopen, dat, wanneer ook de ziekte erger mogt worden, geene onlusten meer zullen plaats hebben."

— Van de Italiaansche grenzen wordt den 3den November het volgende geschreven: "Reeds meermalen is er gesproken van de bedrijvigheid, welke het *Jonge Italie* sedert eenigen tijd weder begint aan den dag te leggen. De regeringen waren daarvan verwittigd en op hunne hoede. Er hebben thans, ten gevolge dezer woelingen, onderscheiden arrestatien plaats gehad, en, ervaren zoodanige maatregelen genomen, dat voor het behoud der openbare rust niet te vreezen is. Men is op het spoor gekomen van eene zamenzwering, waarin een groot aantal personen uit alle standen der maatschappij gewikkeld was, en die eerlang zou uitbarsten. De Sardinische regering nam derhalve maatregelen; de politie zelfs zich in beweging, en men verneemt, dat meer dan vijftig personen in hechtenis genomen zijn, bij welke men voldoende bewijzen hunner voornemens vond.

De voornaamste zamenzweerders zouden echter ontkomen zijn, en deels naar Frankrijk en Zwitserland, deels over zee naar Spanje gevlugt zijn.

— De *Rhein- und Mosel-Zeitung* deelt uit Koblentz van 9 November het volgende mede.

"Gisteren ochtend is bij Weilburg een luchtschip nedergedaald, in hetwelk drie personen waren gezeten. Hetzelve had Londen den 7den verlaten en heeft den afstand tot in onze streken in 19 uren tijds afgelegd. De reizigers hebben terstond eene estafette aan het postkantoor van onze stad gezonden met brieven naar 's Gravenhage en Londen om hunne vrienden van den gelukkigen afloop dezer voorbeeldelooze onderneming berigt te geven. Onderscheiden achtbare bewoners dezer stad hadden, terwijl zij op de jagt waren, in den vroegen ochtend den luchtbol bij Neuheusel en Montabaur ontwaard. Uit Westerburg vernemen wij ook even, dat de luchtkolossus, die niet hooger dan twee kerktorens lengte over die stad zweefde, al de ingezetenen had op de been gebragt."

ZWITSERLAND.

De landdag heeft eindelijk een ontwerp van antwoord aan Frankrijk met 12½ stem aangenomen. Men vertrouwt, dat het Frankrijk bevredigen zal, vermits daarbij verklaard wordt, dat Zwitserland verre verwijderd is geweest van Frankrijk of deszelfs gezant eenigzins te willen beleedigen, en dat het besluit in de zaak van *Conseil* is ingetrokken.

LONDEN, den 9den November.

Er is op nieuw last gegeven, om 10,000 geweren uit het arsenaal te Woolwich naar de Noordelijke kust van Spanje te zenden. Voorts moet de Britsche generaal *Bacon*, wiens vroeger gedrag in Portugal hem op het schiereiland veel lof heeft doen verwerven, van het Spaansche gouvernement de uitnoodiging ontvangen hebben, om het kommando over eene in Engeland onmiddellijk aan te werven ruiterbende van 2 à 3000 man op zich te willen nemen.

Volgens berigten uit Lissabon, tot den 27sten October, had het aankomen van drie Britsche linieschepen en eene oorlogs-brik, ter versterking van het reeds op den Taag liggende Britsche smaldeel, in die hoofdstad onder alle partijen veel ontsteltenis en opzien gebaard. Naar het onrustige Algarvië, waar zich noch steeds vele aanhangers van don *Miguel* schuil houden, werden nog altoos meer troepen gezonden.

— In de onderscheidene graafschappen van Engeland is in de jongste week eene buitengewone massa sneeuw gevallen, waardoor de gemeenschap merkelijk vertraagd is geworden.

— De bekende Engelsche luchtreisiger, Mr. *Green* heeft eergisteren namiddag, ongeveer ten half twee ure, met deszelfs grooten luchtbol, en in het gezelschap van nog twee andere heeren, een uitstapje uit deze hoofdstad over het kanaal naar de Fransche kust ondernomen. Door het laten vallen van een briefje uit bewusten luchtbol, gerigt aan den lord majoor van Dover, weet men, dat deze drie luchtreizigers des namiddags van dien dag om 4 uren over laatstgemelde zeestadje gepasseerd zijn. (Zie de aankomst in Duitschland onder Frankfort vermeld).

PARIJS, den 11den November.

De dagbladen melden, dat er, na het houden van eenen raad van ministers, een koerier naar Zwitserland is afgezonden, en dat hij eene nota aan den heer *van Montebello* overbrengt, ten einde deze aan het Zwitsersch gouvernement kennis geve, dat het jongste besluit van den landdag als eene voldoende genoegdoening te beschouwen zijnde, de staatsbetrekkingen tusschen de beide landen zullen hervat worden.

Onderscheidene dagbladen melden, dat de hertogin van St. Leu, gewezen Koningin van Holland, hier [illegible] gekomen, ten einde haren zoon voor eene regterlijke vervolging te behoeden. Een der dagbladen geeft daaromtrent heden het volgende nadere berigt. De hertogin van S. Leu is te Viry op het landgoed van de hertogin van Raguse gekomen. Van daar heeft zij eenen brief aan den heer *Molé* geschreven, ten einde hem eene audientie te verzoeken. Mevrouw *Salvage* werd belast, den brief en het daarop te geven antwoord over te brengen. Deze dame, welke te Aulnage au Bois woont, [illegible]

bezoek van den heer *Delessert*, die haar vervolgens naar den raads-president geleidde. Daár gekomen ontving zij de verzekering, dat Prins *Lodewijk* geen gevaar zou loopen; dat hij met alle mogelijke verschooning en zachtheid zou behandeld worden. De gewezen Koningin van Holland hiervan onderrigt zijnde, heeft aanvrage om eene reispas laten doen, ten einde Frankrijk weder geheel ongemoeid te kunnen verlaten, maar zulks schijnt bedenking ontmoet te hebben.

De dagbladen van Straatsburg hebben gemeld, dat dezer dagen de hoofd-officier *Brice*, op het oogenblik dat hij de Fransche grenzen naar Zwitserland zou overgaan, in hechtenis genomen is. Thans verneemt men, dat de gravin van *Bruc* te Parijs, ter zake van de jonste gebeurtenissen te Straatsburg, mede in hechtenis genomen is.

— Men geeft als stellig op, dat de Fransche wetgevende kamers tegen den 28sten December zullen bijeengeroepen worden.

— De jongste tijdingen uit Spanje bepalen zich hoofdzakelijk hierbij, dat de Carlisten onder *Gomez* door de bewegingen van *Rodil* zijn verhinderd geworden om de Taag over te trekken, en dat zij daarop naar Truxrillo zijn getogen, zoo het schijnt met oogmerk om weder naar Andalusie te gaan.

Uit een rapport van den Commissaris van oorlog van Almaden blijkt, dat de Carlisten, alvorens die door hen ingenomene stad te verlaten, al het geld, dat in de publieke kassen was, medegenomen hebben, alsmede een aantal horenvee, vele levensmiddelen en zelfs eene menigte kleederen van de ingezetenen. De molenaars, hunne paarden en muilezels hebben de muitelingen ook met het garnisoen mede gevoerd en voorts de mijnen onder water laten loopen.

Men spreekt van een gevecht tusschen *Espartero* en *Villa Real* in het noorden van Spanje, doch weet daarvan geen bijzonderheden.

UTRECHT, den 11den November.

Gisteren heeft door onzen kundigen oogarts, den heer Chir. en Med. Doctor *van Onsenoort*, eene belangrijke operatie plaats gehad, namelijk, het ligten van de Catharact der beide oogen van de huisvrouw van *Beert Kast*, daghuurder, wonende te Appel, bij Nijkerk op de Veluwe. Deze vrouw, oud 48 jaren, was sedert 6 jaren geheel blind, bevond zich thans alhier, en het toeval bragt haar onder de behandeling van gemelden geneesheer, die deze operatie aan haar geheel kosteloos heeft verrigt en welke operatie zoo volkomen is gelukt, dat de vrouw dadelijk de uren van een horologie, hetwelk haar werd voorgehouden, konde onderscheiden.

AMSTERDAM, den 13den November.

Beurs van den 11 November.

Ofschoon uit Spanje geene nadere tijdingen ontvangen zijn, welke op de schuldbrieven van dat land zouden kunnen influenceren, ondergingen dezelve niettemin eenen aanmerkelijken vooruitgang; er liepen wel ter verklaring dezer rijzing onderscheidene geruchten, doch zij kwamen alle te los voor, om ze hier mede te deelen.

Beurs van den 12 November.

Na de belangrijke prijsverbetering der Spaansche fondsen van gisteren, was men heden op tijdingen uit dit land gespannen; doch vond men zich te leur gesteld, de berigten zijn geenszins gunstiger en te Parijs en Antwerpen hebben de spaansche effecten niet merkbaar gevarieerd. Onze beurs vertoonde veel minder levendigheid dan gisteren en waren de Spaansche fondsen bijna 1 pCt. flaauwer dan gisteren; ook onze binnenlandsche waren lusteloos, ofschoon in beide de omzet niet aanmerkelijk kan genoemd worden.

Blijvende prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{3}{8}$; 5 pCt. $99\frac{7}{8}$; kansbiljetten $21\frac{1}{2}$.

Spanje. Ardoins $20\frac{3}{8}$; Fransche uitgestelde $8\frac{5}{8}$; Passive 6 à $\frac{1}{8}$ pCt.

Beurs van den 13. November.

Men heeft heden door het Spaansche gouvernement de officieele mededeeling gekregen, dat het vroegere plan tot betaling der Ardoins-coupons in obligatien op Cuba geheel ingetrokken is, en men deze renten in schatkist-biljetten, binnen 6 en 12 maanden betaalbaar, voldoen zal; dit besluit zal waarschijnlijk eergisteren de oorzaak der aanmerkelijke inkoopen van Spaansche fondsen geweest zijn, doch achteden onze speculanten, even als die te Parijs en Antwerpen, dit besluit van geenen genoegzamen waarborg, en daarom hebben de Spaansche schuldbrieven hunne achteruitgaande beweging voortgezet.

Onze binnenlandsche effecten waren insgelijks in eene flaauwe stemming, doordien dezelve Woensdag en Donderdag te Londen waren achteruitgegaan; ook op die plaats gevoelde men het gebrek aan geld.

Fluctuatien der prijzen:

Holland $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, 52, $51\frac{15}{16}$ in posten verhandeld; 5 pCt. $99\frac{1}{16}$; kansbiljetten $21\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$ bij eenige omzet; oude aandeelen handelmaatschappij vielen tot $172\frac{1}{2}$, bijna 3 pCt. flaauwer dan gisteren.

Spanje. Ardoins $19\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$ met eenige affaire; Passive $5\frac{3}{4}$; uitgestelde à $8\frac{3}{8}$ geoffereerd.

Uit Spanje waren heden geene nadere berigten bekend.

Mengelwerk.

Eventuele wijziging der Grondwet.

Stemgeregtigdheid.

[illegible] objet intéressant qu'il ne faut pas perdre de vue, et qui, [illegible], porterait un préjudice irréparable aux bonnes moeurs; c'est quand le prince distingue trop des personnes qui, sans mérite, possèdant de grandes richesses. [illegible] prodigues [illegible] à propos confirmant le public dans le préjugé [illegible] être considéré. Les hommes à talens [illegible] et le public n'honore que ces bâtards de [illegible] dans la grande dépense, et le faste l'éblouissent. Pour empêcher que les moeurs [illegible] tissent juqu'à cet horrible excès, le prince doit être sans cesse attentif à ne distinguer qui le mérite personnel, et à ne témoigner que du mépris pour l'opulence sans moeurs et sans vertus." — Frederic II, Essai sur les formes de Gouvernement et sur les devoirs des Souverains. *Envoyé au Ministre d'Etat* de Hertzberg, en 1781.

Daar dan toch, overeenkomstig den meermalen uitgedrukten wensch der Natie en van het bestuur, onze provisionele toestand, het *status quo*, spoedig zal eindigen, en alsdan dat vurig verlangde oogenblik eene herziening onzer grondwet zal mede brengen; achten wij het niet ongepast, eenige aanmerkingen te berde te brengen omtrent die wijzigingen, welke ons het meest noodzakelijk voorkomen.

Een hoofdbelang in elken constitutionelen staat is de stemgeregtigdheid, waardoor de ingezetenen deel nemen in de nationale vertegenwoordiging. Het zal voor als nu onze taak zijn, eenige beschouwingen aangaande dit hoogst gewigtig onderwerp mede te deelen.

Velerhande zijn de wijzen, waarop de stemgeregtigdheid bepaald worden kan; doch wij gelooven met de zamenstellers onzer grondwet, dat eene gematigd-aristocratische de voorkeur verdient. Wij zeggen *gematigd* aristocratische; want, naar ons oordeel, is de thans bij ons bestaande stemgeregtigdheid (1) te aristocratisch, en vooral te geld-aristocratisch geworden. Ook deelen wij eenigzins in het algemeene gevoelen, dat de trappen van verkiezing te menigvuldig zijn. Wij gaan over tot de ontwikkeling van een en ander.

Gelijk iedereen weet, worden de leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal gekozen door de Staten der provincien, en zijn die staten zamengesteld uit leden gekozen door: 1° de edelen of ridderschappen, 2° de steden, 3° den landelijken stand. Op de verkiezingen door de ridderschappen en den landelijken stand hebben wij geene aanmerkingen; maar wel op die door de steden. Hetgeen hier door *steden* verstaan moet worden, is de regering, de raad der stad. Die raad wordt zamengesteld door kiezers, en die kiezers worden gekozen door stemgeregtigden; terwijl de stemgeregtigdheid afhangt van het betalen eener zekere som (verschillende, naar de verschillende steden) in de verponding en overige beschrevene rijksmiddelen, benevens eenige andere voorwaarden.

Een stedelijk burger, indien hij al stemgeregtigd is, neemt dus op de volgende wijze deel aan de verkiezing zijner vertegenwoordigers in de Staten-Generaal: 1° kiest hij (wel te weten uit het getal dergenen, die eene vrij hooge belasting opbrengen) eenen kiezer; 2° kiest die kiezer raden; 3° kiezen die raden leden der provinciale staten; die dan eindelijk 4° de leden voor de Tweede Kamer benoemen. Men ziet derhalve, dat de stemgeregtigden zeer mogelijk vertegenwoordigd kunnen worden door mannen, in welke zij volstrekt geen vertrouwen stellen, en welke *zij* nimmer zouden hebben gekozen. Dit is zeker een bezwaar voor alle trapswijze verkiezing; doch hoe talrijker de trappen, hoe waarschijnlijker het bezwaar.

Maar wie is nu stemgeregtigd, wie heeft dat geringste aandeel in de verkiezing der nationale vertegenwoordiging? Geenszins iedereen, dien men bevoegd kan rekenen tot het uitbrengen eener stem. Want in elke stad is het opbrengen eener zekere som in de belasting een noodzakelijk vereischte: te *'s Gravenhage* b. v. moet men daartoe jaarlijks in de verponding en andere beschrevene rijks-middelen, niet minder dan *drie en dertig gulden* betalen. Nu betaalt elk gezeten bakker, kaarsenmaker, enz., zekerlijk *f* 33 in [illegible], is dus stemgeregtigd en mag uit de klasse dergenen, die, buiten het patentregt, in de verponding, etc, ten minste *honderd veertig gulden* betalen, eenen kiezer kiezen; en dat vinden wij zeer goed. Maar de Advocaat, de Doctor, de Officier, die boven dien bakker op kamers woont, en die, uit hoofde zijner geringe inkomsten, geene verteringen kan maken, die dus niet drie en dertig gulden in verponding, enz. betaalt, maar daarentegen even veel vaderlandsliefde als zijn hospes, en, gewoonlijk, meer bevoegdheid tot het kiezen van kiezers bezit, die Advocaat, die Doctor, die Officier hebben geene stem. Mogen zij nog zoo veel verstand, staatkunde, menschenkennis en ondervinding bezitten; — geen drie en dertig gulden, geene stem! *Le vrai peut quelquefois n'être pas vraisemblable!* Men zegge niet: indien zij op eene stem prijs stellen, laten zij dan *f* 33 betalen, want dit is het geval niet; de stem is niet te koop voor *f* 33; maar die onwaardeerbare *f* 33 moeten worden opgebragt *in de verponding en andere beschrevene rijksmiddelen*. Nu rust die verponding, enz., wel is waar gedeeltelijk op de kamer, waarvoor zij den bakker huur betalen; doch de bakker is degene, die de belasting officieel voldoet, en dus ook degene, die de stem heeft. Kome nu de verdienstelijke Officier, na uitgestane vermoeijenissen en ontvangene wonden, terug op zijne kamer: het land, dat hij zoo bloedig verdedigde, weigert hem eene stem! Zijn bloed gaf hij, ja, en zijn bloed zal hij nog geven, maar stem krijgt hij niet, zonder *f* 33 in de belastingen; — en hoe zal hij die opbrengen? — de kruk, die het afgeschoten been vervangt, is met geen *f* 33 belast!

De Doctor, dien men zoo waardeert in de nijpende ziekte, die men in zijne geheimen inwijdt, dien de regeringen, de kerkbesturen hunne behoeftigen vertrouwen: — geen *f* 33 in de verponding, geene stem! Toen, tijdens de cholera, menigeen, die *f* 33, en zesmaal, en zestigmaal *f* 33 in de belastingen kan betalen, vlood voor het verschrikkelijk gevaar; toen bleef de Doctor, die geen *f* 33 opbrengt, omdat zijne praktijk nog maar over nooddruftigen [illegible], getrouw op zijnen post, en stond dag en nacht aan het doodelijk [illegible] — dat was dan toch menschenliefde en vaderlandsliefde en pligtsbesef [illegible] ja! maar die nooddruftigen, welke hij redde, betalen met geen [illegible] stellen hem niet in staat om *f* 33 in de verponding op te brengen en hij heeft dus geene stem. De rijkaard, die de ziekte vlood, zal voor hem stemmen, en zorgen, dat hij vertegenwoordigd worde.

Maar, zal men misschien zeggen, juist om die zelfsopoffering en dat hooge pligtsbesef, worden zij als [illegible] voor staatkundige verrigtingen beschouwd; zoo lang [illegible] geen [illegible] inkomen bezitten, zijn zij te sentimenteel, [illegible], waaneer zij meer geld bekomen en daarvan [illegible] ten minste *f* 33 in de belastingen te betalen. — Wel zoo!

(1) [illegible] provinciale en plaatselijke reglementen nopens de stemgeregtigheid gemaakt, zijn, volgens art. 7 der grondwet, na een tienjarig tijdverloop sints hare afkondiging, als deel van de grondwet te beschouwen.

Doch de regtsgeleerden dan? zijn die ook te sentimenteel? 't Is waar, dat een groot aantal hunner de wapenen heeft opgevat, toen het vaderland in nood was, maar overigens brengt hun stand veel minder opofferingen mede dan die der bovengenoemden; daarbij hebben zij jaren lang boven wetboeken geblokt, vonnissen bestudeerd, hebben, indien zij zich meer bijzonder op de staatkunde toelegden, de menschheid in al hare toestanden en wisselingen gade geslagen, de oorzaken en gevolgen der oorlogen ontleed, en zich, in één woord, voorbereid tot de gewigtigste betrekkingen van het staatsburgerlijk leven. Waarom dan hunne stemgeregtigdheid afhankelijk gemaakt van die ƒ 33.

Wij stellen derhalve voor, dat men bij de herziening der grondwet de voorwaarden van eene opbrengst in de belastingen wegneme voor Officieren, en Doctoren Juris, Medicinæ, Chirurgiæ, Litterarum humaniorum, en Artium et Scientiarum; hun stand alleen maakt hen genoegzaam bevoegd tot stemgeregtigdheid, mits ze namelijk de bepaalde 23 jaren bezitten en den vereischten tijd, een jaar, de stad hebben bewoond.

Onder de Doctoren hebben wij de Doctores Theologiæ niet genoemd, omdat deze tot één kerkgenootschap behoorende, men hun, *qua Doctores*, in eenen staat, waar alle Gezindheden gelijke regten bezitten, geene stem geven kan, zonder die dan ook aan de geestelijken van andere kerkgenootschappen, wier rang met die der Theologie Doctoren gelijk staat, toe te kennen. En daar dit waarschijnlijk bezwaren hebben zou, houden wij het voor beter, de stemgeregtigdheid voor alle geestelijken afhankelijk te laten van de algemeene voorwaarde.

(*Vervolg in een volgend nommer.*)

Matthias Claudius.

Wie die naive, echt godsdienstige, schrijver geweest is, weet geheel het letterkundig publiek der beschaafde wereld; en zelfs in Nederland zelfs zij, die niet in staat zijn den *Wandsbecker-bode* in het oorspronkelijke te lezen, dank zij de *Liedjes* van CLAUDIUS, door TOLLENS zoo gelukkig overgebragt, in 1832 bij G. T. N. SURINGAR in het licht verschenen, en dank zij de *Gedachten* van CLAUDIUS uit zijne werken, door den heer J. IMMERZEEL jr. verzameld en in 1836 uitgegeven. — Men ziet in CLAUDIUS, dat men geen roem behoeft te bejagen, om alom geëerd te worden, en nog na zijnen dood de achting van alle weldenkenden te verdienen. Hij, die in 1740 in een naauwelijks buitenslands bekend plaatsje in het Holsteinsche, *Reinfeld*, geboren, het grootste gedeelte zijns levens als ambteloos burger te *Wansbeck* doorbragt, wordt nu nog met liefde herdacht, alleen omdat hij in schriften en wandel zich een waarlijk edel mensch betoonde. En voorzeker betreurt nog menigeen den in 1815 ontslapenen CLAUDIUS, hoezeer hij den tol der natuur op eenen leeftijd betaalde, dien het velen niet gegund wordt te bereiken.

De uitgaven van de losse stukken, die de heer IMMERZEEL jr. aan 's mans werken ontleende, zal ons letterlievend publiek dus voorzeker hoogst welkom zijn; — zulke vertolkingen wegen toch tegen menig Duitsch, Fransch of Engelsch Romannetje op, gelijk dukaten-goud tegen spinsbek. Het klatert niet als de lodvertjes in eene haring-kroon, flikkert niet als kunstvuurtjes op eenen feestdag, maar wint het in degelijkheid van gehalte, en verspreidt niet slechts licht voor het verstand, maar koestert tevens, door weldadigen gloed, het hart.

Wij leven in eenen tijd, dat de schrijvers *spreuken* bij banden vol opdisschen; bijna ieder tijdschrift levert er, alsof het aangenomen werk ware, maandelijks eene bepaalde dosis van, sommigen te midden van recepten tegen slijm-ziekte, [illegible] anderen tot bladvulling — de een vertaalt, de andere steelt ze en warmt ze met eene nieuwe saus op, — maar tusschen die *spreuken* en de gedachten van CLAUDIUS ligt eene kloof, als tusschen de Noord- en Zuidpool, of beter gezegd als tusschen eenen heuvel in eene Engelsche partij en — de *Drachenfels*; de een, het werk der kunst, moet een berg verbeelden, de andere is door de natuur er toe bestemd; — CLAUDIUS was een genie — en onze hedendaagsche spreukschrijvers zijn (op enkele uitzonderingen na) automaten; CLAUDIUS schreef kernspreuken zonder het te willen; *zij* zetten er zich toe om eens regt geestig te zijn.

Wilt gij eene enkele van CLAUDIUS ter proeve, welaan ik wil ze u ten slotte afschrijven uit 's mans brief *aan zijnen zoon* JOHANNES:

« Er is niets groot, wat niet goed is; en niets is waar, wat niet bestaat.

Houd u voor te goed, om kwaad te doen.

Verlaat uw hart aan geen vergankelijk ding.

Wat gij zien kunt, zie dat en gebruik uwe oogen, en houd u omtrent het onzigtbare en eeuwige aan Gods woord.

Verwacht niets van drijven en drijvers; en waar gerucht op straat is, ga daar voorbij.

Het is gemakkelijk te verachten; maar begrijpen is veel beter.

Leer anderen niet, voor dat gij zelf geleerd zijt.

Draag zorg voor uw ligchaam, [illegible] over haar twisten.

Vlei niemand, en laat u door niemand vleijen.

Eer een ieder naar zijnen stand, en laat hij er zich over schamen, die het niet waardig is.

Doe geen meisje leed, en denk, dat uwe moeder ook een meisje geweest is.

Zeg niet alles, wat gij weet; maar weet altijd wat gij zegt.

Niet de schijnheiligen, maar de vrome menschen moet gij achten en navolgen. Iemand, die de ware Godsvrucht in het hart heeft, is de zon gelijk, die verlicht en warmt, al spreekt zij niet.

Doe wat het loon waard is, en begeer er geen.

Mij dunkt, al zijn wij de Johannessen niet, aan wien vader CLAUDIUS dit schreef, wij hebben toch regt voor mogen houden, dat het ook aan ons geschreven is; — want al is de [illegible] de wereld is nog al zoo [illegible] zelfde als in zijnen tijd, [illegible] wat van stiede veranderd zijn, die de tijdgeest haar aantrok [illegible] wat dunner en gladder van draad [illegible] niet fijner en daarom [illegible] ger was het waterdigt door de [illegible] zelfden einde met elastieke gom: aan welk [illegible] de voorkeur hebben gegeven?

Beethoven.

(*Vervolg van No. 336.*)

Reeds hadden verscheiden werken van BEETHOVEN, zoo als zijne kwartetten, enz. de stelselmatige verandering, die in zijnen stijl plaats had, geheel doen kennen, toen zijne simphonie in D mol eene uitdrukkelijke tegenspraak gaf aan hen, die beweerden, dat er, na HAYDN en MOZART, niets meer in symphoniën te verrigten overbleef, in de vooronderstelling, dat deze de uiterste grenzen der kunst hadden bereikt. Het was uit deze symphonie klaarblijkelijk, dat een, tot hiertoe onbekende stijl, die, noch die van HAYDN noch die van MOZART was, geschapen was; maar, toen het niet langer mogelijk was, deze waarheid te betwisten, geraakte men aan het redekavelen, welke stijl de voorkeur verdiende. De symphonie, zoo als BEETHOVEN die had daargesteld, berustte op een nieuw stelsel van denkbeelden; maar nieuwe denkbeelden worden niet dadelijk begrepen; en die van BEETHOVEN hadden het gewone lot. Hij was nog veel achtergebleven bij hetgeen hij later uitvoerde, en reeds vond men hem te onbeschroomd, te vermetel, omdat hij eenen anderen weg dan HAYDN en MOZART had ingeslagen. Men zou hem *plat* gevonden hebben, als hij hunne voetstappen had gevolgd.

Het was niet alleen in den aard der denkbeelden, in derzelver ontwikkeling noch in hunne aaneenschakeling, dat BEETHOVEN nieuwigheden invoerde: het was algemeen in de zamenstelling der instrumentale combinatiën, en ieder, die de symphoniën van dezen beroemden kunstenaar heeft gehoord, en niet aan de vergelijking van de uitwerkingen der toonkunst vreemd is, weet, dat de symphoniën van BEETHOVEN van eenen oneindig verschillenden aard van die van andere componisten zijn.

Er bestaat in het orkest van dezen buitengewonen man iets eigendommelijks, hetwelk, vóór dat het door hem in beoefening werd gebragt, geheel onbekend was gebleven. Men moet niet vooronderstellen, dat men het werktuigelijke stelsel van zoodanige instrumentale zamenvoegingen uiteen kan zetten, of dat het mogelijk zij, hetzelve te onderwijzen of aan te leeren. Gelijk men al hetgeen, dat mechanisch in de muzijk is, over het algemeen onderwijzen of aanleeren kan, neen, dit stelsel bestaat uit een zeker iets, dat aan het onderzoek van den muzijkalen redekunstenaar ontvliegt; iets, dat uit de ziel voortspruit, en waarvan het geheim voor allen, behalve voor den uitvinder, verborgen moet blijven; want, wat kan men daaruit verstaan, wanneer men zegt, dat BEETHOVEN waarschijnlijk, ontdekt hebbende, dat de fluit, de oboe en de clarinet eene al te scherpe zamenstelling van blaas-instrumenten uitmaakten, en de hoorns eene tusschenbeide komende uitwerking hadden, de compositien weinig oordeelkunde aan den dag legden, wanneer zij de bassons algemeen in de hoogere passagies bezigden, in plaats van ze voor de meer ernstige voorstellingen, in welke zij onontbeerlijk zijn, te bewaren? Meent men daardoor voldoende te kunnen aanwijzen, dat, door de rangschikking van ieder der voornoemde instrumenten op eene behoorlijke plaats, men die vereeniging van toonen zal kunnen tot stand brengen, ten einde dat voortreffelijke [illegible] te brengen; hetwelk in het orkest van [illegible] hooren? Neen, dit zoo krachtig orkest is het geheim van den man van genie, en is niet een zijner minst opmerkelijke uitwerkselen.

Wat BEETHOVEN zoo gelukkig in zijne derde symphonie had begonnen, voltooide hij in de heroïsche symphonie, en in de symphonie in A in de pastorale en voornamelijk in de voortreffelijke symphonie in C mineur, die een meesterstuk van eenen nog meer bijzonderen aard, doch minder aanspraak daarop makende dan zijne vorige is.

Moediger wordende, naarmate hij voortgang maakte, kwam hij eindelijk tot zijne symphoniën met koor-gezang, waarin men nog meer moeite heeft de denkbeelden van den componist, dan in zijne andere muzijkstukken, te vatten, en waarin hij dikwijls zelfs geheel onkennelijk is geworden.

De groote bewonderaars van BEETHOVEN, aangemoedigd door hunne behaalde overwinningen op zijne tegenstanders, beweren, dat het niet is, uit hoofde van de onvatbaarheid dier denkbeelden, dat zij ons ontgaan, maar om derzelver verhevenheid. Zij blijven er op aandringen, dat men ze met den tijd begrijpen zal, gelijk het geval is geweest met de symphonie in A, die de meeste overeenkomst daarmede heeft.

Naar de omslagtigheid van de zamenstelling der schouwburgen, kon een man als BEETHOVEN zich niet schikken; het is waarschijnlijk aan de vrees, welke hem deze omslagtigheid inboezemde, toe te schrijven, dat hij zulk een gering aantal tooneelstukken heeft voortgebragt. Welligt hebben ook de [illegible] van het hof en der hoogere standen te *Weenen*, tegen al hetgeen Duitsch was, daaraan het hunne toegebragt. Naar FIDELIO en de ouverture van [illegible] CORIOLANUS en [illegible] te oordeelen, kan er geen twijfel bestaan, of BEETHOVEN had zich in dit vak ook [illegible] zijner toonkunstige denkbeelden [illegible] de verdiensten van het tooneel zou hebben doen overschaduwen. Het eerste bedrijf van FIDELIO, hoezeer vol schoonheden, rekt niet zelden de dramatische handeling te lang. Maar in het tweede bedrijf is de indruk des te grooter, en zijn de tinten het meest verheven genie overwaardig.

In godsdienstige muzijk is BEETHOVEN zich zelven niet gelijk gebleven; deze stijl vereischt, zoo als bekend is, veel kunde in het gebruik der wetenschappelijke vormen van de *Fuga* en het *contre-point*, en BEETHOVEN had niet genoeg geoefend, om daarmede, gelijk bij zijn andere deelen van de kunst [illegible] te handelen. Het ontbrak hem [illegible] vrijheid, [illegible] dit is de oorzaak der ondergeschiktheid zijner missen en [illegible] die van andere componisten.

Zoodanig was BEETHOVEN. En, hoe men ook over [illegible] trekken van zijne hoedanigheden moge oordeelen, zoo is het [illegible] dat hij met regt eene eerste plaats bekleedt onder de grootste componisten, waarop het moderne Duitschland kan roemen.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 13 Nov. 3 El 1 Palm 5 Duim; gewassen 5 Duim; gevallen 0 D.
Den 14 Nov. 2 El 9 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 25 D.

Mijne geliefde Huisvrouw, *MARTINA CORNELIA HOUTKAMP*, beviel heden van eene welgeschapen DOCHTER.

ARNHEM
den 13den November 1836. Is. An. NIJHOFF.

Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapen DOCHTER *S. A. WESTENDORP*, geliefde echtgenoote van

ARNHEM,
den 11den November 1836. J. W. LENHKERING.

Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, onze hartelijk geliefde Zuster *JUSTINA ELISABETH METTENBRINCK*, Weduwe JOHANNES KAUDERER, in den ouderdom van ruim 63 jaren.

AMSTERDAM,
den 9den November, 1836. Hs. METTENBRINCK, *Uit aller naam.*

Eenige Kennisgeving.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN DER STAD *ZUTPHEN* zullen, op Maandag den 21sten November aanstaande, des middags te 12 ure, op het Raadhuis, in het openbaar aan de meestbiedenden verpachten.

1o. De VISSCHERIJ OP DE OUDEN IJSSEL, *voor den tijd van zes jaren, aanvangende met 1o. Januarij 1837.*

2o. Het WIK- en WEEGLOON OP DE STADSWAAG, *voor den tijd van drie jaren, ingaande ook met 1o. Januarij 1837.*

En zulks op de Conditiën, voor die respectieve verpachtingen, acht dagen te voren, op de Stads-Secretarie ter visie zullende voorliggen.

Burgemeester en Wethouderen voornoemd.
P. J. SWAVING,
Ter Ordonnantie van dezelve
H. F. EULOFS.
Secretaris.

---

§ † † De Notaris Mr. *Js. NIJHOFF* te *Arnhem* qq. zal, op Donderdag den 17den dezer, des middags ten 12 ure, aan het Veerhuis te *Malburgen* bij de Wede. *VER MEULN*, publiek aan de meestbiedenden verpachten voor den tijd van vier achtereenvolgende jaren.

1o. Eene WEIDE, den *Boterpot*, gelegen op den *Huissenschen Polder*, groot 10 Bunders en 20 Roeden; en

2o. Eene WEIDE, den *Boonenkamp*, gelegen op den *Malburgschen Polder*, groot 5 Bunder en 10 Roeden.

Omtrent de voorwaarden vervoegen men zich bij genoemden Notaris *NIJHOFF* in de Turfstraat te *Arnhem*, of bij den Notaris *PELGRIM* te *Huissen*.

---

§ † † Mr. *J. DE ROO*, Notaris te *Tiel*, als daartoe benoemd door de Regtbank van eersten aanleg te *Alkmaar*, zal, ten verzoeke zijner principalen, met in achtneming der vereischte formaliteiten, eerst in perceelen en daarna in massa, in openbare veiling brengen: Het LANDGOED, *MEDEL* onder *Echteld*, een half uur van *Tiel* gelegen, bestaande in een HEERENHUIS met STALLINGEN en verdere BETIMMERINGEN, ERVE, TUINEN, BOOMGAARD, BEPOOTINGEN, WEI en BOUWLANDEN, te zamen groot 22 Bunders, 59 Roeden ... verdere Betimmering zal kunnen aanvaard worden 1o. Mei 1837, ... de koopers der landerijen dadelijk in het genot derzelven zullen kunnen treden.

De inzet zal plaats hebben in het *Hollandsche Koffijhuis*, te *Tiel*, den 28sten November 1836, en de toeslag in *het wapen van Wassenaar*, te *Echteld*, den 19den December daaraanvolgende beide des avonds om 5 uren.

---

§ † § Te *Wageningen* is uit de hand te koop *het* LOGEMENT, *van ouds genaamd de* REIZENDE KOOPMAN, staande aan den grooten straatweg van *Arnhem* op *Utrecht*, en hebbende eenen uitgang in de Achterstraat dier stad, voorzien van verscheidene Vertrekken, Keuken, Kelder en verder benoodigde gemakken, benevens naast hetzelve staande WAGENHUIS en STALLING.

Nadere informatien te bekomen ten kantore van den Notaris Mr. *H. B. VAN DAALEN* aldaar.

---

§ † § ... *ZUIJDAM* en *DEUR...* ... residerende in het kantoor *Terborg*, Provincie ... zullen, op Maandag den 28sten November 1836, des morgens ... ten huize van den kastelein *H. J. SALEMINK*, te ... *finaal* verkoopen.

1o. Een dubbeld HEERENHUIS, staande en gelegen binnen *Terborg*, arrondissement *Zutphen*, Provincie *Gelderland*, bestaande uit tien zoo boven- als beneden KAMERS, meest van stookplaatsen voorzien en behangen, alsmede MEIDEKAMER, twee ruime ZOLDERS, twee KEUKENS en goede KELDERS, POMP en REGENBAK; voorts ruime PLAATS en groote SCHUUR, waarin STALLING voor vier paarden en koeijen, en groote ZAAD-ZOLDERS. — Achter het huis, twee achter elkander gelegen groote TUINEN, voorzien van allerbande exquise VRUCHTBOOMEN, DROOGOVEN, enz, te zamen groot 64 Roeden en 40 Ellen: Zijnde dit perceel zeer geschikt voor zomer- en winterverblijf en te aanvaarden 1o. Februarij 1837.

2o. Een onlangs geheel nieuw gebouwd dubbeld HUIS en ERVE, mede staande te *Terborg*, voorzien van verscheiden vertrekken, POMP en DEEL; — alles vrij van overstraeming; — hebbende beide voornoemde huizen het regt van tweeschaar weidens ieder, op den Terborgschen IJssel.

3o. Een stuk BOUWLAND, gelegen onder *Etten*, het *IJsselslag* genaamd, groot 2 Bunders, 37 Roeden en 70 Ellen.

4o. Een stukje BOUWLAND, gelegen onder *Doetinchem*, nabij *Terborg*, groot 44 Roeden en 10 Ellen.

5o. Een stuk VEENGROND, ... het *Varsseveldsche Veen*, groot 5 Roeden 68 Ellen.

Zijnde gemelde perceelen drie dagen te voren voor een ieder te zien, en nadere informatien te bekomen bij bovengenoemde Notarissen.

---

§ † † Te *Zutphen*, in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, zal, op Vrijdag den 18den November eerstkomende, des namiddags ten drie ure, *bij inzet*, en acht dagen later, zijnde den 25sten daaraanvolgende, *bij finalen toeslag*, worden verkocht:

Een HUIS en ERVE, staande te *Zutphen* op de Markt, V. 602, bewoond door den Heer *Hr. VAN GUMSTER*.

Informatien zijn te bekomen bij den Heer Mr. *M. J. VAN LÖBENSELS*, Notaris te *Zutphen*.

---

† § † Men is van meening op Donderdag den ... 1836, des voordemiddags ten elf ure, voor de huizing van *E. LOHMAN*, op den Buiten-Singel te *Arnhem*, publiek, en gedeeltelijk op dag, te verkoopen:

Eene partij TIMMERHOUT, dito BEUKEN en DENNEN FARCELEN, en BEUKENASSEN.

Onderscheidene RIJTUIGEN, waaronder eene nieuwe BAROUCHETTE, PAARDEN, kalfdragende en guste KOEIJEN en EENWINTERS.

UIT DE HAND TE KOOP.

Een kapitaal HEERENHUIS, voorzien van verschillende Kamers en Gemakken met KOETSHUIS en STAL, benevens daaraan belendenden zeer grooten TUIN, staande en gelegen even buiten de Stad *Arnhem*, aan den Straatweg naar *Velp*, thans bewoond door den Weledel geb. Heer *CARP*; — te aanvaarden met 1o. Mei 1837 en te bevragen mondeling of met gefrankeerde brieven bij den Heer *DE ROCHEMONT* te *Arnhem*.

Het geëerd publiek wordt bij dezen geïnformeerd, dat *D. L. BAMBERG*, *Hofmechanicus van Z. M. den Koning der Nederlanden*, alhier is gearriveerd, en, met toestemming van de Edel achtb. Heeren Burgemeesters en Wethouders der stad *Arnhem*, voornemens is TWEE REPRESETATIEN te geven, in de groote Zaal van den Heer *SANDERSLEBEN*, in het Logement: *het Zwijnshoofd*; welke representatien zullen plaats hebben, op Donderdag den 17den en Zaturdag den 19den ..., des avonds ten zeven ure.

Hij heeft dit Lokaal geschikter geoordeeld, om dat de ... decoratien betrekking hebben tot zijne kunstmatige ...

Zijn Kabinet is, sedert den verleden ... vermeerderd in kunststukken; en om het ... daarvan te overtuigen en alle beschuldiging van ... te weren, noodigt hij de kunstliefhebbers ... betrekkingen uit, om zijn Kabinet, ten volle ... *avond*, van *zeven* tot *negen* uren, ... Hij vleit zich aan de algemeene ... kunnen voldoen, en beveelt zich ... dien einde ... gunst van *Arnhems* ingezetenen. Het programma ... en uitgebreid bevatten, welke ... voornoemde avonden zullen plaats hebben.

Te Arnhem, bij ... THIEME, Boekdrukker.